

การพัฒนาพื้นที่ลุ่มคลองนนทบุรี

องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง จังหวัดนนทบุรี

พื้นที่ลุ่มคลองจังหวัดนนทบุรีเป็นพื้นที่ชานเมืองหลวงที่มีการคมนาคมสะดวกและรวดเร็ว สองฝั่งคลองยังคงสภาพธรรมชาติที่ร่มรื่นของสวนผลไม้ สถาปัตยกรรมแบบบ้านเรือนไทย วัฒนาอารามและวิถีชีวิตแบบไทยซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมานับศตวรรษ แต่เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จึงก่อให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเพื่อรองรับความต้องการด้านที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ทำให้พื้นที่ถูกเปลี่ยนให้เป็นชุมชนใหม่ พื้นที่ลุ่มคลองไม่มีแผนบูรณาการที่เหมาะสมในการพัฒนาที่เป็นระบบอย่างยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะถูกการขยายตัวของเมืองเข้ามาทำลายคุณค่าของพื้นที่ได้ง่าย ดังนั้นองค์การบริหารภาครัฐ 17 แห่ง (จังหวัดนนทบุรี เทศบาล 5 แห่ง และ อบต. 11 แห่ง) จึงได้ร่วมมือกันวางแผนที่เหมาะสมในพื้นที่ลุ่มคลอง ให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: บางกรวย

จังหวัด: นนทบุรี

ประชากร: 6,818 คน

พื้นที่: 5.8 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2544 องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทองจึงได้จัดตั้ง “กลุ่มคนรักน้ำ” และจัดทำโครงการ “การพัฒนาลุ่มคลองนนทบุรีเพื่อความยั่งยืน” ขึ้น ภายใต้โครงการจัดการเมืองแห่งสหประชาชาติ ศูนย์การจัดตั้งถิ่นฐานประชากรมนุษย์แห่งสหประชาชาติ (Urban Management Program, United Nations Centre for Human Settlements, UNCHS Habitat) โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นอีก 15 แห่ง และจังหวัดนนทบุรี เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาลุ่มคลองให้ยั่งยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. การลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกับโครงการจัดการเมืองแห่งสหประชาชาติ สำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก กำหนดให้พื้นที่ลุ่มคลองบางกอกน้อย คลองอ้อมนนท์ คลองบางกรวย คลองบางใหญ่ และพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่เฉพาะที่มีแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยมีการลงนามระหว่าง ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี นายก อบต.บางสีทอง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีก 15 แห่ง กับผู้ประสานงานโครงการจัดการเมืองแห่งสหประชาชาติ เพื่อร่วมมือกันกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่ลุ่มคลองนนทบุรีอย่างยั่งยืน
2. มีการจัดประชุม เพื่อแสวงหาข้อตกลงและแนวทางในการดำเนินงานดังนี้คือ
 - จัดประชุมให้ข้อมูล/ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างผู้ลงนาม ในฐานะคณะกรรมการวางแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มคลองจังหวัดนนทบุรี
 - จัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ตำบลเพื่อได้รับทราบโครงการ พร้อมทั้งร่วมชี้แนะปัญหา แสดงความคิดเห็น เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาลุ่มน้ำ และเป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
 - จัดประชุมคณะกรรมการและผู้เชี่ยวชาญของโครงการฯ โดยนำข้อมูลต่างๆ ของทุกพื้นที่มาประมวลและศึกษาวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มคลองนนทบุรีต่อไป

3. แต่งตั้งคณะทำงาน 4 คณะ คือคณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ คณะทำงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม คณะทำงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และคณะทำงานด้านสถาปัตยกรรม โดยปลัด อบต.บางสีทองเป็นประธานคณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม
 4. เชิญสื่อมวลชนมาเพื่อชี้แจงและรับทราบการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งชมสภาพพื้นที่และร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ
 5. จัดกิจกรรมในเทศกาลประเพณีริมน้ำคลอง ได้แก่
 - การประกวดวาดภาพของนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา
 - การประกวดบ้านริมน้ำคลองและทำนน้ำ
- โดยความร่วมมือขององค์กรทั้ง 17 แห่ง เพื่อให้เห็นคุณค่าของสถาปัตยกรรม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

การระดมทรัพยากร

- ค่าใช้จ่าย/การลงทุน** 3. งบประมาณจากโครงการจัดการเมืองแห่งสหประชาชาติจำนวน 1,130,000 บาท เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการ
- บุคลากร**
1. นายก อบต. และปลัด อบต. ทำหน้าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารและคณะทำงานเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการ จำนวน 2 คน ทำงาน 4 วัน/เดือน
 2. คณะผู้บริหาร พนักงาน และสมาชิก อบต. ทำหน้าที่จัดประชาคมหมู่บ้าน/ตำบลเพื่อรับทราบโครงการ เสนอแนวทางในการพัฒนา ลุ่มคลอง จำนวน 13 คน ทำงาน 4 วัน/เดือน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
มิถุนายน-ธันวาคม 2543 และ มกราคม – พฤษภาคม 2544	- นายก อบต. รับทราบการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มคลองนนทบุรี และร่วมประชุมคณะกรรมการวางแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มคลอง รวมทั้งร่วมประชุมกับคณะทำงานทั้ง 4 ด้านทุกเดือน - รวบรวมแผนที่และข้อมูลการใช้ที่ดิน พื้นที่เกษตรกรรม สถานที่สำคัญต่างๆ และทรัพยากรในพื้นที่มาประมวลและศึกษาวิเคราะห์ เพื่อวางแผนการพัฒนาพื้นที่ลุ่มคลองนนทบุรี - เชิญสื่อมวลชนมาเพื่อชี้แจงและรับทราบโครงการ พร้อมทั้งชมสภาพพื้นที่และร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ	นายก อบต.บางสีทอง/ ปลัด อบต.บางสีทอง ผู้บริหารและปลัดฯ ของ ภาคีองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทั้ง 15 แห่ง
กรกฎาคม-ธันวาคม 2543	- จัดกิจกรรมในเทศกาลประเพณีริมน้ำคลอง โดยการดำเนินการร่วมกันขององค์กร 17 แห่ง และจัดให้มีกิจกรรม เช่น การประกวดวาดภาพ การประกวดบ้านริมน้ำคลองและทำนน้ำ	ผู้บริหารและปลัดฯ ของ ภาคีองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทั้ง 15 แห่ง
	- จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านและตำบลเพื่อรับทราบโครงการ ชี้แจงปัญหา รวมทั้งร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้มีการวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน	นายก อบต.บางสีทอง/ ปลัด อบต. บางสีทอง/ สมาชิก อบต.บางสีทอง

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
เมษายน-พฤษภาคม 2544	พิจารณานโยบายการทำงานของคณะทำงานและคณะที่ปรึกษาโครงการ รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นร่างรายงานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ลุ่มคลองนนทบุรี และนำแผนยุทธศาสตร์มาเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลบางสีทอง	นายก อบต. บางสีทอง/ ปลัด อบต.บางสีทอง

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

--หน่วยงาน/องค์กร --

จังหวัดนนทบุรี และอปท. 15 แห่ง
(เทศบาล 5 แห่ง อบต. 10 แห่ง)

ศูนย์การจัดตั้งถิ่นฐานประชากรมนุษย์
แห่งสหประชาชาติ
(โครงการจัดการเมืองแห่งสหประชาชาติ
Urban Management Program, United
Nations Centre for Human Settlements,
UNCHS Habitat)

--บทบาทความร่วมมือ --

เป็นสมาชิก "กลุ่มคนรักน้ำ" ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงกับโครงการจัดการเมืองแห่งสหประชาชาติ เป็นสมาชิกคณะทำงานทั้ง 4 คณะ ร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาลุ่มน้ำที่ยั่งยืนของจังหวัดและร่วมจัดกิจกรรมในเทศกาลประเพณีริมน้ำ

ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงกับองค์กรทั้ง 17 แห่ง ให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการ ในด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. นายก อบต. และปลัด อบต. ยังไม่มีวิธีการวิเคราะห์ภาพรวมของการใช้ประโยชน์ ข้อได้เปรียบของพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจ และยังไม่มีการเชื่อมโยงการพัฒนาแบบบูรณาการกับตำบลอื่นๆ อย่างเป็นรูปธรรม
2. บุคลากรของ อบต. ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอในการระดมพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลและกิจกรรมทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมต่างๆ กับ อบต. น้อย

หลังการดำเนินการ

1. ผู้บริหาร อบต. มีทักษะ และมีความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีการใช้หลัก SWOT เพื่อวิเคราะห์ทรัพยากรในพื้นที่และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานกับ อบต. อื่นๆ อย่างเป็นรูปธรรมในรูปของคณะทำงาน มีการใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในพื้นที่ลุ่มคลองนนทบุรีเป็นแนวทางและกรอบในการวางแผนการพัฒนาตำบล
2. ผู้บริหาร อบต. นำวิธีการเทคนิคและกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชนมาเผยแพร่กับ

- บุคลากรของ อบต. ทำให้บุคลากรมีความสามารถในการระดมพลังของประชาชนได้ดีขึ้น และผู้บริหารเองก็ได้รับเชิญให้ไปถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการระดมพลัง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานต่างๆ
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ อบต. มากขึ้นและตระหนักในความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
 4. อบต. บางสีทองมีชื่อเสียงดีเด่นในการส่งเสริมให้ประชาชนอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ความไม่ตรงต่อเวลาในการมาประชุมและทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก ทำให้งานไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร	1. ประธานคณะทำงานโดยปลัด อบต. ได้ประสานงานโดยการส่งจดหมายเชิญและโทรศัพท์เตือนล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดการประชุม เพื่อให้สมาชิกไม่ลืมกำหนดการประชุม
2. เวลาในการทำงานไม่เพียงพอเนื่องจากความถี่ในการประชุม และการงานประจำใน อบต. ที่ต้องรับผิดชอบซึ่งไม่สามารถมอบให้พนักงานอื่นรับผิดชอบแทนได้	2. ปรับเวลาในการทำงาน โดยเพิ่มชั่วโมงการทำงานจากปกติ เพื่อให้การดำเนินงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์ไม่ติดขัด

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความตั้งใจมุ่งมั่น ความเอาใจใส่ในการทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องของคณะผู้บริหารส่งผลให้การดำเนินงานตามโครงการ บรรลุผลสำเร็จ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมส่งผลให้การดำเนินงานมีความยั่งยืนและบรรลุเป้าหมาย
3. ความสามารถในการนำวิธีการและกระบวนการในวิถีใหม่มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการพัฒนาภายใน อบต. และหน่วยงานที่ร่วมภาคีในการทำงาน ส่งผลให้ อบต. ได้รับรางวัลองค์กรบริหารส่วนตำบลดีเด่นในปี 2 5 4 7

บทเรียนที่ได้รับ

1. การทำงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ จำนวนมาก ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา ใจเย็นและอดทนเนื่องจากผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีทักษะและศักยภาพที่แตกต่างกัน
2. ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญในโครงการฯ ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีโลกทัศน์วิสัยทัศน์ที่กว้างขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารมีความมั่นใจในวิธีการทำงานแบบบูรณาการ และมีทักษะในการระดมพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตำบลได้มากขึ้น
3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของตำบลที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาของจังหวัด จะส่งผลให้การดำเนินการตามโครงการมีความยั่งยืน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

แผนการพัฒนาตามโครงการของ อบต. บางสีทองสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พื้นที่ลุ่มน้ำของจังหวัด ทรัพยากรในพื้นที่และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน รวมถึงเป็นกระบวนการสร้างจิตสำนึกให้กับ “คน” ในการพัฒนาที่ยั่งยืน และผู้บริหาร อบต. ได้นำมาปฏิบัติอย่างจริงจังในการทำงาน

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการดำเนินการตามโครงการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้โดยต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ คือ ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการทำงาน การสร้างความตระหนักในการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่โดยไม่ทำลายคุณค่าของสิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ในชุมชน การวางแผนพัฒนายุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการและเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายวันชัย วันชาญเวช
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง
ที่อยู่ : 59 หมู่ที่ 1 ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
โทรศัพท์ : (02) 446-7685 ต่อ 12 , (01) 8990489

ชื่อ-นามสกุล : นายสมศักดิ์ สุขโรงสี
ตำแหน่ง : รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง
ที่อยู่ : 59 หมู่ที่ 1 ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
โทรศัพท์ : (02) 446-7685 ต่อ 13 , (01) 172-8948

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวจิตาภัส นวลมณี
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง
ที่อยู่ : 59 หมู่ที่ 1 ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
โทรศัพท์ : (02) 446-7685 ต่อ 13 , (01) 172-8946

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2544

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	59 หมู่ที่ 1 ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130
ขนาดพื้นที่	5.8 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,517,117.85 บาท (ปีงบประมาณ 2544) 12.47% เงินเดือนค่าจ้างประจำ 7.50% ค่าจ้างชั่วคราว
งบประมาณรายได้	6,622,827.56 บาท (ปีงบประมาณ 2544) 84.47% ภาษีอากร 13.62% เงินอุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	14 คน 4 คน ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 8 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	6,537 คน
จำนวนครัวเรือน	1,768 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	500 คน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลบางสีทองเป็นพื้นที่ชนเมืองหลวงตั้งอยู่บนฝั่ง ตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณคลองบางกอก น้อยและคลองบางกรวย พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม พื้นดิน อุดมสมบูรณ์ ร้อยละ 60 เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ได้แก่ การปลูกผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชสวน อื่นๆ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ มีโรงงานอุตสาหกรรม 3 แห่ง โรงเรียน 4 แห่ง และวัด 5 แห่งอยู่ในพื้นที่ ตำบลบางสีทองจัดเป็นพื้นที่ลุ่มคลองที่มีความสำคัญ ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดนนทบุรี บ้านเรือนริมน้ำมีลักษณะเป็นบ้านทรงไทย มี พิพิธภัณฑ์ของเก่า จิตรกรรมฝาผนังและรอยพระพุทธรูป บาทจำลองอยู่ที่วัดบางอ้อยช้าง ซึ่งเป็นหนึ่งในจุด ท่องเที่ยวของโครงการ "วันเดียวเที่ยวเมืองนนท์" ของจังหวัดนนทบุรี ชาวตำบลบางสีทองมีวิถีชีวิต ดั้งเดิมผูกพันกับสายน้ำและสวนผลไม้ แม้ว่าจะได้รับ ผลกระทบจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจแต่ก็ยังคงมี จิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต แบบดั้งเดิมอยู่